

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

Μουσειολογία και Εκπαίδευση

Ενότητα 4η: Ο εκπαιδευτικός ρόλος των μουσείων ΦΕΤ

Δημήτρης Κολιόπουλος

Σχολή Ανθρωπιστικών & Κοινωνικών Επιστημών

Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην
Προσχολική Ηλικία

Σκοποί ενότητας

- ✓ Να γνωρίσουν οι φοιτητές/τριες τον εκπαιδευτικό ρόλο των μουσείων ΦΕΤ καθώς και εργαλεία ανάλυσης αυτού του ρόλου
- ✓ Να γνωρίσουν οι φοιτητές/τριες διάφορες μορφές εκπαιδευτικών προγραμμάτων σχετικών με μουσεία ΦΕΤ

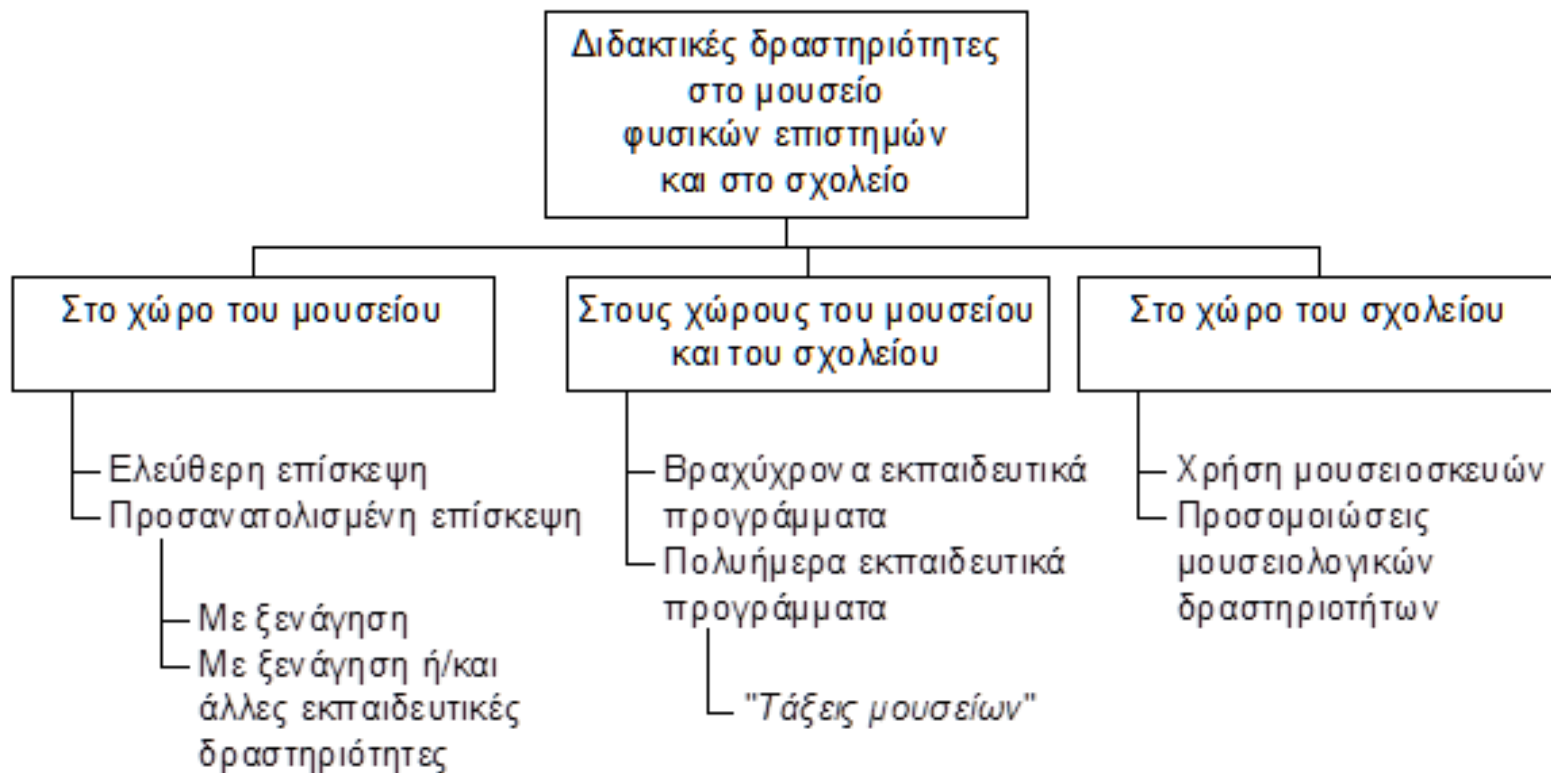

Περιεχόμενα ενότητας

- ✓ Ένα εργαλείο ανάλυσης του εκπαιδευτικού ρόλου του μουσείου ΦΕΤ
- ✓ Το ολοκληρωμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα: μια ερευνητική και αναπτυξιακή προσέγγιση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για μουσεία ΦΕΤ
- ✓ Παραδείγματα ολοκληρωμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την προσχολική και πρωτοβάθμια εκπαίδευση

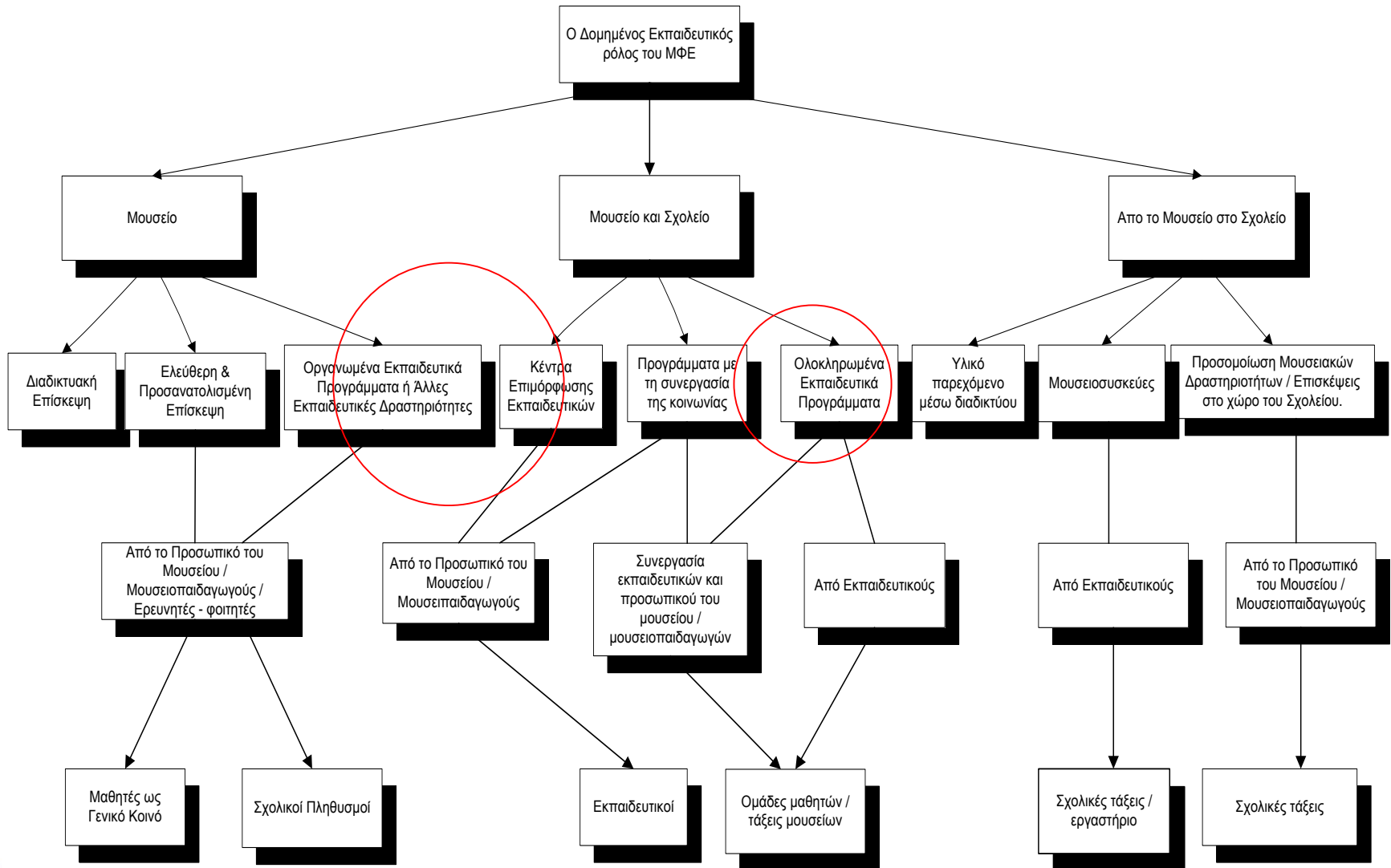

Ο εκπαιδευτικός ρόλος του μουσείου ΦΕΤ από τη μεριά της τυπικής εκπαίδευσης

Σχήμα 1

Ένα εργαλείο ανάλυσης του εκπαιδευτικού ρόλου του μουσείου ΦΕΤ

Σχήμα 2

Αναλύοντας τον εκπαιδευτικό ρόλο του μουσείου

ΦΕΤ: Δραστηριότητες στο μουσείο ΦΕΤ

- ‘**Διαδικτυακή** επίσκεψη’, ‘**Ελεύθερη** ή **προσανατολισμένη** επίσκεψη’ και ‘Εκπαιδευτικά **προγράμματα** ή άλλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες’
- Πρόκειται για τις συνηθέστερες εκπαιδευτικές δραστηριότητες που προσφέρουν τα μουσεία στους μαθητές ως γενικό κοινό ή σε οργανωμένες ομάδες μαθητών
- Η **εικονική** επίσκεψη μπορεί να πάρει τη μορφή στατικής ή δυναμικής αλληλεπίδρασης του χρήστη του διαδικτύου με τους χώρους, τα εκθέματα και τις εκθέσεις του μουσείου
 - Η εικονική επίσκεψη στην έκθεση [Ombres et lumière](#) (Σκιές και φως) στην Cité des Sciences et de l’Industrie
- Φορέας οργάνωσης όλων των παραπάνω δραστηριοτήτων είναι αποκλειστικά το ίδιο το μουσείο

Αναλύοντας τον εκπαιδευτικό ρόλο του μουσείου ΦΕΤ: Δραστηριότητες στα πλαίσια της συνεργασίας μουσείου ΦΕΤ – Σχολείου (1)

- ‘Επιμόρφωση εκπαιδευτικών’, ‘Εκπαιδευτικά προγράμματα σε συνεργασία με **κοινωνικούς φορείς**’ και ‘Εκπαιδευτικά προγράμματα σε συνεργασία με το **σχολείο**’
- Οι δραστηριότητες αυτές εκπορεύονται συνήθως από το μουσείο, ιδιαίτερα από εκείνο τον τύπο του μουσείου που διάκειται **φιλικά** προς τους φορείς τυπικής εκπαίδευσης και επιδιώκει τη συνεργασία με αυτούς ή/και από φορείς της τυπικής εκπαίδευσης όταν αυτοί προωθούν **καινοτομικές** αντιλήψεις για το περιεχόμενο και τη μέθοδο διδασκαλίας των σχολικών προγραμμάτων σπουδών

Αναλύοντας τον εκπαιδευτικό ρόλο του μουσείου ΦΕΤ: Δραστηριότητες στα πλαίσια της συνεργασίας μουσείου ΦΕΤ – Σχολείου (2)

- Η διαφορά των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που σχεδιάζονται στα πλαίσια της συνεργασίας μουσείου – σχολείου από τα προγράμματα που εκπονούνται αποκλειστικά από το μουσείο έγκειται στο ότι οι εκπαιδευτικοί στόχοι τους αποτελούν προϊόν **συνεργασίας** φορέων με διαφορετικές επιδιώξεις και τύπους δράσεων με αποτέλεσμα το περιεχόμενό τους να αποκτά μια ιδιότυπη **αυτονομία** σε σχέση με το ρητά εκπεφρασμένο εκλαϊκευτικό και ερμηνευτικό περιεχόμενο των συλλογών και των εκθέσεων του μουσείου
 - Οι τάξεις Villette
 - Ολοκληρωμένα εκπαιδευτικά προγράμματα: Ερευνητικές και αναπτυξιακές προσεγγίσεις στο ΤΕΕΑΠΗ Παν/μίου Πατρών

Αναλύοντας τον εκπαιδευτικό ρόλο του μουσείου ΦΕΤ: Δραστηριότητες στο σχολείο

- ‘Εκμετάλλευση μουσειακού **διαδικτυακού υλικού**’, ‘Εκπαιδευτικά προγράμματα **μουσειοσκευών**’ και ‘**Προσομοίωση** μουσειακών δραστηριοτήτων’
 - Το διαδικτυακό υλικό [Ombres et lumière](#) (Σκιές και φως) στην Cité des Sciences et de l’Industrie
- Τα σχολεία απομακρυσμένων περιοχών ή τα σχολεία που δεν είναι δυνατόν να έχουν πρόσβαση στις συλλογές και εκθέσεις ενός μουσείου ΦΕΤ έχουν μια ευκαιρία να τις προσεγγίσουν μέσω της χρήσης διαδικτυακού ή πραγματικού εκπαιδευτικού υλικού που αυτά προσφέρουν
 - Οι μουσειοσκευές αποτελούν το υλικό υπόστρωμα εκπαιδευτικών προγραμμάτων τα οποία σχεδιάζονται και προσφέρονται από τα μουσεία στα σχολεία σε μορφή κατάλληλου εποπτικού υλικού (μικροδιαφάνειες, τηλεταινίες, μακέτες, δείγματα ή συσκευές φυσικών επιστημών)

Το ολοκληρωμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα

- Προτείνεται από το μουσείο ή το τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα στα πλαίσια μιας ισότιμης συνεργασίας
- Τρεις **οργανωτικές** φάσεις:
 - Οργάνωση
 - Επίσκεψη
 - Αξιολόγηση
- Τρεις **διδασκτικές** φάσεις:
 - Προετοιμασία και προβληματισμός
 - Παρατήρηση και αλληλεπίδραση με τα εκθέματα
 - Αξιοποίηση των δεδομένων της επίσκεψης και δόμηση γνώσεων

Το ολοκληρωμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα (Η “μουσειολογική” αντίληψη)

Πριν από την επίσκεψη	Σχολείο	Υποβολή ερωτήσεων	Προβληματισμός για το μουσειακό αντικείμενο
Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης	Μουσείο	Συλλογή δεδομένων και ανάλυση	Παρατήρηση του μουσειακού αντικειμένου
Μετά την επίσκεψη	Σχολείο	Ανάλυση και σύνθεση	Οικοδόμηση γνώσεων μέσω του μουσειακού αντικειμένου

Πίνακας 1

Το ολοκληρωμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα (Η “διδασκτική” αντίληψη)

- Συμβατότητα ερμηνειών που προσφέρει το **μουσείο** και διδασκτικών στόχων που προτείνει το **ΑΠ**
- Οι επισκέπτες «οικοδομούν» τη γνώση τους
 - Απαιτείται **διερεύνηση των αντιλήψεων των παιδιών**
 - Οι διδασκτικοί στόχοι διατυπώνονται με όρους **οικοδόμησης** γνώσεων
 - Οι δραστηριότητες σχεδιάζονται με **κριτήριο** τους «εποικοδομητικούς» διδασκτικούς στόχους

Ραβάνης, 1999 ; Κολιόπουλος, 2005, 2006

Τρεις παράγοντες που επηρεάζουν τον σχεδιασμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων ΦΕ για παιδιά προσχολικής και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

- (α) Η καταλληλότητα του μουσείου ΦΕΤ για παιδιά προσχολικής και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης
- (β) Οι γνωστικές ανάγκες και ικανότητες των παιδιών προσχολικής και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης
- (γ) Η σχέση του αναλυτικού προγράμματος με τις συλλογές και τις εκθέσεις του μουσείου ΦΕΤ

Δύο εκπαιδευτικά προγράμματα στο ΤΕΕΑΠΗ του παν/μίου Πατρών

- ‘Η ταξινόμηση των ζώων’ (μουσείο ζωολογίας)
- ‘Από το σταφύλι στο κρασί’ (οινοποιείο / μουσείο οίνου)

‘Οι ομάδες των ζώων στο μουσείο’

- **Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα:** Η οικοδόμηση εκ μέρους των παιδιών μιας **κατηγοριοποίησης** των ζώων με τη χρήση μορφολογικών κριτηρίων
- **Η καταλληλότητα του μουσείου:** **Μουσείο Ζωολογίας** Παν/μίου Πατρών (κατάλληλο)
- **Οι γνωστικές δυνατότητες των παιδιών:** Τα παιδιά κατηγοριοποιούν τα ζώα χρησιμοποιώντας **μη μορφολογικά κριτήρια** (ανθρωπομορφικά ή κριτήρια που σχετίζονται με τη φυσική κίνηση και τη κατοικία)
- **Η σχέση μουσείου σχολείου:** Εφαρμογή του **τριμερούς μοντέλου**

Πρόγραμμα Fibonacci, ΤΕΕΑΠΗ Παν/μίου Πατρών, Ε. Γκούσκου, Διδακτορική διατριβή ΤΕΕΑΠΗ Παν/μίου Πατρών

Οι διδακτικοί στόχοι

- α) η **γνωριμία** των παιδιών με διάφορα **δείγματα ζώων**.
- β) η **αναγνώριση** από τα παιδιά μιας **κατηγορίας ζώων** από ένα δείγμα ζώου.
- γ) η **ταυτοποίηση** νέων δειγμάτων ζώων με μια κατηγορία ζώων και
- δ) η **δημιουργία** μιας νέας κατηγορίας ζώων σε περίπτωση που το δείγμα ζώου δεν ταιριάζει με τα υπάρχοντα.

Δραστηριότητες κατά τη διάρκεια της επίσκεψης

Περιεχόμενο

- ❑ Τα παιδιά με τη βοήθεια της εκπαιδευτικού **αποδομούν** τις ομάδες ζώων τις οποίες είχαν δημιουργήσει αυθόρμητα στο σχολείο
- ❑ Τα παιδιά ενθαρρύνονται να τοποθετήσουν τις κάρτες των δειγμάτων ζώων στις βιτρίνες του μουσείου και να **ταυτοποιήσουν** τα δείγματα με τα αντίστοιχα εκθέματα
- ❑ Τα παιδιά κάνουν **υποθέσεις** σχετικές με τα **κριτήρια** που χρησιμοποιούν οι 'επιστήμονες' για να δημιουργήσουν κατηγορίες ζώων
- ❑ Τα παιδιά κατασκευάζουν νέες ομάδες ζώων και συζητούν τα **νέα κριτήρια** κατηγοριοποίησης

Στόχοι

- Συστηματική παρατήρηση δειγμάτων ζώων
- Διατύπωση υποθέσεων για τα κριτήρια ταξινόμησης

Εικ. 1

Εικ. 2

Από το σταφύλι στο κρασί'

- **Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα:** Ο βασικός **γνωστικός στόχος** του προγράμματος είναι η οικοδόμηση εκ μέρους των νηπίων της αλυσίδας αντικειμένων και διαδικασιών παραγωγής του κρασιού
- **Η καταλληλότητα του μουσείου:** **Οινοποιείο /μουσείο οίνου** (μέτριας καταλληλότητας)
- **Οι γνωστικές δυνατότητες των παιδιών:** Τα παιδιά χρησιμοποιούν συνήθως **τελεολογική** αιτιότητα και όχι **φυσική** αιτιότητα – γραμμικός αιτιακός συλλογισμός
- **Η σχέση μουσείου σχολείου:** Εφαρμογή του **τριμερούς μοντέλου**

Οι διδακτικοί στόχοι του προγράμματος

- Να **οικοδομήσουν** τα παιδιά γνώσεις σχετικές με τα στάδια και τις διαδικασίες παρασκευής κρασιού
- Να **γνωρίσουν** τους χώρους παρασκευής κρασιού και να τους **συσχετίσουν** με τα στάδια και τις διαδικασίες παραγωγής του

Προϊόν μετασχηματισμού	Διαδικασίες μετασχηματισμού	Χώροι/Τεχνολογικά αντικείμενα
Καρπός (σταφύλι)		
↓	Τρύγος	Αμπέλι
Φλοιός σταφυλιού		
↓	Παραγωγή μούστου	Πιεστήριο/ πατητήρι
Μούστος		
↓	Αλκοολική ζύμωση	Δεξαμενή
Κρασί		

Πίνακας 2

Δραστηριότητες κατά τη διάρκεια της επίσκεψης

Περιεχόμενο

- ❑ Τα παιδιά επισκέπτονται τους χώρους του οινοποιείου με την **‘εννοιολογική’ σειρά**
- ❑ Τα παιδιά καλούνται να εντοπίσουν με τη βοήθεια των αισθήσεών τους τις **διαφορές** μούστου – κρασιού.
- ❑ Η εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά να κάνουν υποθέσεις σχετικές με το πώς ο μούστος **μετατρέπεται** σε κρασί

Στόχοι

- Συστηματική παρατήρηση
- Διατύπωση υποθέσεων

Εικ. 3

Εικ. 4

Δραστηριότητες μετά την επίσκεψη

Περιεχόμενο

- Τα παιδιά καλούνται να **αναπαραστήσουν** την πορεία της επίσκεψης
- Η εκπαιδευτικός διαβάζει στα παιδιά και συζητά μαζί τους ένα παραμύθι σχετικό με την **αλκοολική ζύμωση**
- Η εκπαιδευτικός ζητά από τα παιδιά να βρουν τις διαφορές ανάμεσα στις **δεξαμενές** και τα **βαρέλια** και να τις συσχετίσουν με τη διαδικασία της αλκοολικής ζύμωσης
- Τα παιδιά καλούνται να τοποθετήσουν στη **σειρά** καρτέλες που απεικονίζουν χώρους του οινοποιείου και να **εξηγήσουν** τις επιλογές τους

Περιεχόμενο

- Τα παιδιά καλούνται να **αναπαραστήσουν** την πορεία της επίσκεψης
- Η εκπαιδευτικός διαβάζει στα παιδιά και συζητά μαζί τους ένα παραμύθι σχετικό με την **αλκοολική ζύμωση**
- Η εκπαιδευτικός ζητά από τα παιδιά να βρουν τις διαφορές ανάμεσα στις **δεξαμενές** και τα **βαρέλια** και να τις συσχετίσουν με τη διαδικασία της αλκοολικής ζύμωσης
- Τα παιδιά καλούνται να τοποθετήσουν στη **σειρά** καρτέλες που απεικονίζουν χώρους του οινοποιείου και να **εξηγήσουν** τις επιλογές τους

Τέλος Ενότητας

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.00.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Σχολή Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Δημήτρης Κολιόπουλος, «Μουσειολογία και Εκπαίδευση. Ο εκπαιδευτικός ρόλος των μουσείων ΦΕΤ». Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015.

Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://eclass.upatras.gr/courses/PN1540/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (1/2)

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Εικόνες/Σχήματα/Διαγράμματα/Φωτογραφίες

Σχήμα 1: Ο εκπαιδευτικός ρόλος του μουσείου ΦΕΤ από τη μεριά της τυπικής εκπαίδευσης

Σχήμα 2: Ένα εργαλείο ανάλυσης του εκπαιδευτικού ρόλου του μουσείου ΦΕΤ, *(Κολιόπουλος & Γκούσκου, 2013)*

Εικόνα 1: Δραστηριότητες με παιδιά, Φωτό Ε. Γκούσκου

Εικόνα 2: Δραστηριότητες με παιδιά, Φωτό Ε. Γκούσκου

Εικόνα 3: Δραστηριότητες με παιδιά, Φωτό Κ. Ζάβρα & Π. Τζαμαρία

Εικόνα 4: Δραστηριότητες με παιδιά, Φωτό Κ. Ζάβρα & Π. Τζαμαρία

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (2/2)

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Πίνακες

Πίνακας 1: Το ολοκληρωμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, η “μουσειολογική” αντίληψη, (*Allard & Boucher, 1998*)

Πίνακας 2: Οι διδακτικοί στόχοι του προγράμματος ‘Από το σταφύλι στο κρασί’

Βιβλιογραφικές Αναφορές (1/1)

1. Allard, M, & Boucher, S.(1998). Eduquer au musée. Un modèle théorique de pédagogie museale. Cahiers du Québec.
2. [Κολιόπουλος, Δ. \(2005\). Η Διδακτική προσέγγιση του μουσείου φυσικών επιστημών. Αθήνα:Μεταίχμιο.](#)
3. Κολιόπουλος, Δ. & Γκούσκου, Ε. (2013). Ένα εργαλείο περιγραφής του εκπαιδευτικού ρόλου του μουσείου φυσικών επιστημών και τεχνολογίας και η εφαρμογή του σε μουσεία φυσικής ιστορίας. Διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών. Έρευνα και Πράξη, 42-43, 16-30.
4. [Ραβάνης, Κ. \(1999\). Οι φυσικές επιστήμες στην προσχολική εκπαίδευση. Αθήνα:Τυπωθήτω.](#)

